

A photograph of a lecture hall with students sitting at desks, viewed from behind. The students are wearing white shirts and dark trousers or skirts. The room has wooden floors and walls, and the lighting is warm and focused on the students.

БЪЛГАРИЯ

ЩО Е ТО „ПРИОРИТЕТНА“ СПЕЦИАЛНОСТ?

материал на Йордан Караленчев

Едно крайно необходимо решение

Вече е добре известен факт, че българските университети произвеждат твърде много юристи, икономисти и мениджъри, а същевременно – твърде малко инженери, педагози, IT специалисти и т.н. Това създава проблеми както на българския бизнес, така и на самите студенти, които трудно намират карьерна реализация. Винаги ще има специалности, които са модерни и други, които не са. Но явно сме стигнали до положение, изискващо някакви целенасочени усилия от страна на властта за стимулиране на приема в дадени специалности и ограничаване на обучението на „безработни с дипломи“.

Затова в началото на 2016 г. започва да се говори за въвеждане на приоритетни специалности. „Приоритетни“ би могло да се тълкува и като „проблемни“, защото именно това са програмите, които не могат да запълнят местата си и дори са застрашени от закриване.

Кои специалности са приоритетни?

Тридесет и едно професионални направления, за които университетите да получават допълнително финансиране, бяха включени в проекта на Министерството на образованието и науката, който беше публикуван за обществено обсъждане на интернет страницата на ведомството. Пълният списък на програмите е:

Теория и управление на образованието; Педагогика; Педагогика на обучението в различни направления; Физически науки; Химически науки; Биологически науки; Науки за земята; Математика; Информатика и компютърни науки; Машинно инженерство; Електротехника, Електроника и автоматика; Комуникационна и компютърна техника; Енер-

гетика; Транспорт, корабоплаване и авиация; Материали и материалознание; Архитектура, строителство и геодезия; Проучване, добив и обработка на полезни изкопаеми; Металургия; Химични технологии; Биотехнологии; Хранителни технологии; Общо инженерство; Растениевъдство; Растителна защита; Животновъдство; Ветеринарна медицина; Горско стопанство; Теория на изкуствата; Изобразително изкуство; Музикално и танцово изкуство; Театрално и филмово изкуство; Военно дело.

В БОРБАТА ЗА СТУДЕНТИ МНОГО ВИСШИ УЧИЛИЩА СА ЗАПОЧНАЛИ ДА ПРЕДЛАГАТ НЕСВОЙСТВЕНИ ЗА СЕБЕ СИ СПЕЦИАЛНОСТИ

Ако не виждате желаната от вас специалност в този списък – не се отчайвайте. Те ще продължат да се предлагат на същите цени, в същите вузове в предстоящата учебна година. Студентите в заварено положение също могат да бъдат спокойни. Дори и да

следват неприоритетна специалност във ВУЗ с ниски резултати, те ще могат да завършат.

Подобни програми обаче постепенно ще се закриват. В борбата за студенти много висши училища са започнали да предлагат несвойствени за себе си специалности. Например – всички технически и аграрни университети вече предлагат и обучение по Стопанско управление, Маркетинг, Менеджмънт и т.н. Това е практика, която ще трябва да отпадне в следващите няколко учебни години.

Това е само част от преживяванията през 2016 г. реформите. Ще има и законопроект, който да отдели академичното управление от стопанско-финансовото. Очакват се и промени в начина на акредитация. Просветният министър Меглена Кунева обяви, че планира да има и ново звено към МОН, което да следи изпълнението на всички образователни стратегии.

Как ще се стимулират приоритетните специалности?

Накратко – ще се финансират по-добре онези професионални направления в онези университети, които дават по-добри резултати. От МОН коментират, че самото финансиране на ВУЗ-овете вече ще става на база качество, а не както досега – на студент.

Но какво всъщност означава това? МОН ще се обърне към своята рейтингова система, която нашите читатели добре познават, за да преценят нуждата от финансиране. Подумите на настоящия министър Меглена Кунева, „досега рейтинговата система служеше за инструмент на кандидатстващите да преценят къде да учат, сега от него е време да се възползват и университетите“.

Друг инструмент, чрез който МОН ще се опита да насочи бъдещите кандидат-студен-

Студентски протест, 16.05.2016 г.

ти към приоритетните специалности, са стипендиите. Тази година около 30 хиляди студенти ще получат европейски стипендии за отличен успех през летния семестър и през академичната 2016/2017 г. Парите идват по проект от ОП „Наука и образование“.

Досега евростипендиите се даваха на младежи от всички специалности. В бъдеще обаче те ще се отпускат само за 32-те приоритетни професионални направления, определени от правителството.

Бунтът на „неприоритетните“

Това разделение на специалностите обаче предизвика сериозни конфликти сред студентските среди, които дори заплашиха с протест. Особено възмущение предизвика и факта, че медицинските специалности също няма да се считат за приоритетни. Гневни младежи коментираха, че „отрязването на европейските стипендии е показателно за отношението на държавата към медицинските специалности“.

Именно то било един от факторите 75% от дипломиралите се лекари и стоматолози да напускат държавата. От МОН „прехвърлиха топката“ към болниците, като посочи, че има специалности, в които никой не иска да учи, докато

при медиците проблемът са ниските стартови заплати.

В следствие на това, студенти от т.нар. „неприоритетни“ излязоха на мирен протест пред сградата на Министерството на образованието на 16 май. Въпреки заявките за масово учас-

„НЕПРИОРИТЕТНИ“ СТУДЕНТИ ИЗЛЯЗОХА НА МИРЕН ПРОТЕСТ ПРЕД СГРАДАТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО НА 16 МАЙ

тие, протестът бе сравнително рехав. По-голямата част от младежите бяха бъдещи медици, подкрепени и от студенти по фармация, дентална медицина, право и представители на редица други специалности, чиито студенти няма да могат да получават европейски стипендии.

Критиките срещу реформите

Реформите определено не се приемат еднозначно. Освен студентите, опозицията в парламента и близките до нея медици са сред най-гласовитите опоненти срещу плановете на МОН. Левият вестник „Дума“ наскоро излезе с

много остър коментар срещу планираните промени, с аргумента, че мерките ще засегнат само държавни вузове, за сметка на частните:

„Прави впечатление, че новият начин на прием е предвиден с проекта за постановление единствено за държавните висши училища, докато частните остават извън широко рекламирания принцип да бъдат свити обучения, които са некачествени, а да се развиват само качествените специалности.

В ЗВО обаче този принцип се отнася за всички висши училища, независимо от формата на собствеността им, та остава неясно ще бъде ли той въведен в частните вузове и как ще стане това. Или практиката в тях отново ще остане извън закона. Досега МС определя поне обща-

ТРЯБВА ДА СЕ ОБЪРНЕ ПО-СЕРИОЗНО ВНИМАНИЕ И НА НЕДОСТАТЪЦИТЕ В СФЕРАТА НА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

та бройка за прием в частните вузове“, коментира Велиана Христова от медията.

„Освен това, удовлетворявайки очевидно лобистки интереси на университетите, депутатите от мнозинството на фона на всички приказки за качество приеха текст, който всъщност работи в обратната посока. Те позволиха на висшите училища да приемат студенти и срещу заплащане - ако МС намали приема в някоя некачествена или несвойствена за профила му специалност (като например право в технически университет), държавното висше училище може да попълни това намаление чрез платен прием“, продължават разсъжденията в левия вестник.

Ще реши ли реформата проблемите на българския бизнес?

Не точно... проблемът с липсата на кадри е по-дълбок. Според мен извеждането на приоритетни специалности е стъпка в правилната посока. Но трябва да се обърне по-сериозно внимание и на недостатъците в сферата на средното образование. Доказателство за това са думите на самия бизнес. Наскоро председателят на Българската стопанска камера разпространи позицията си относно проблемите в средното образование до медиите.

„Ликвидираното професионално образование е причината за липсата на кадри за бизнеса“, това заяви изпълнителният председател на Българската стопанска камера Божидар Данев. Проблемът според него е това, че в 12-ти клас се набляга на теорията вместо на практиката и така децата напуснали училище без нужната квалификация.

Друг проблем, който изпълнителният председател на камарата очерта, е застаряването на учителите. Според него това е драматично, тъй като преподавателите до 34-годишна възраст са само 8%, а половината се пенсионират до 10 години. „Освен това учителите нямат познанията, които да отговарят на новите технологии и съответно няма на какво да научат децата“, коментира Данев.

ПРЕВОД И ЛЕГАЛИЗАЦИЯ на всички документи, свързани с кандидатстване и обучение в чужбина

Пълно обслужване
в най-кратки срокове
на най-добри цени.

Предаване и получаване
на документите в офисите
на Интеграл.

Интеграл®

София: 02/ 80 50 600

Пловдив: 032/ 62 47 75, 76

Варна: 052/ 63 00 56, 57

Бургас: 056/ 81 27 27

Благоевград: 073/ 88 26 77

В. Търново: 062/ 60 52 35

Русе: 082/ 82 21 70

www.integral.bg